

ISSUES WITHIN לעולם יהא אדם ירא שמים

Perhaps because the prayer of לעולם יהא אדם ירא שמים was not authored until after חתימת התלמוד in the mid 400's C.E., that it became a prayer that was subjected to many שינוי נוסחאות (differences in the text). The following represent the major issues:

1. Should one recite the introductory paragraph of לעולם יהא? The סידור עבודת ישראל reports that it was not meant to be part of the תפלה.
2. Should one recite בסתר in the introductory paragraph? The שבולי הלקט quotes רבינו שלמה who said not to.
3. Should one recite ובגלוי in the introductory paragraph? The שבולי הלקט does not include it and neither did רב עמרם גאון.
4. In the paragraph רבון כל העולמים, do we recite מה אנחנו or מה אנו? The model for this part of the prayer is תפלת נעילה where we say מה אנו. The version of the גר"א is: מה אנו. Most סידורים published today present the prayer with מה אנחנו while some well known סידורים still choose מה אנו. The מחזור ויטרי adds the following from רחמיך הרבים after תפלת נעילה: ה' שמעה ה' סלחה ה' הקשיבה ועשה אל תאחר למענך אלקי כי שמך נקרא על עירך ועל עמך.
5. In the same paragraph do we say מה ישועתינו or do we substitute מה ישענו or do we omit the phrase totally? רב עמרם גאון omits the phrase and the אבודרהם counsels against saying it. The גר"א accepted the version: מה ישענו.
6. The אר"י is the first to add the following to the end of רבון כל העולמים: לבר הנשמה: רבון כל העולמים. הטהורה שהיא עתידה ליתן דין וחשבון לפני כסא כבודיך. What is his source?
7. At the end of the paragraph אבל אנחנו עמך it is written: קראת את שמו ישראל וישורון referring to יעקב. Where in תנ"ך is יעקב called ישורון? We find in פס' דברים פרק לג' פס' כנסת את שמו ישראל וישורון –but the word ישורון in that context is referring to ישראל and not יעקב.
8. Do we say the פסוק שמע ישראל and then the phrase שם כבוד? The גר"א has parentheses around the words ה' אלוקינו ה' אחד. The words שמע ישראל are then a part of the previous line. His version is: וואומרים פעמים בכל יום שמע ישראל. He then proceeds with אתה הוא.

9. Should we recite the whole first פרשה of שמע? That is the מנהג of the רש"ל. The Artscroll סידור also includes the paragraph of ואהבת.
10. Do we say אתה הוא עד שלא נברא העולם or one of the following:
מתזור ויטרי – אתה הוא אדון קודם שנברא העולם ואתה הוא אדון משנברא העולם אתה בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא ושנותיך לא יתמו. מנהג הספרדים – אתה הוא אחד קדם שבראת את העולם. ואתה הוא אחד לאחר שבראת את העולם.
11. Do we end with: ברוך אתה ה' מקדש or ברוך מקדש; i.e. is it a ברכה? The רמב"ם and the אר"י do not hold that it is a ברכה and omit the words אתה ה'.
12. In that ברכה do we say את שמך ברבים or just שמך ברבים? The גר"א omits the word את.
13. Do we say רב עמרם גאון? שמו ברבים or שמך ברבים and the גר"א choose: שמו; so does ספרד נוסח.
14. Do we say המקדש or המקדש? The גר"א says: המקדש.

Only one נוסח in אדם לעולם יהא אדם שינוי נוסח has Halachic significance: whether to end לעולם with ברוך אתה ה' or simply ברוך. The basis for the רמב"ם and others for not ending the prayer with ברוך אתה ה' is that the ברכה does not appear in תלמוד בבלי. Those who disagree and end ברוך אתה ה' base their opinion on the fact that the ברכה appears in תלמוד ירושלמי. Our version of תלמוד ירושלמי does not have the reference to the ברכה. The same sources argue that our version of the תלמוד ירושלמי must be incomplete because some ראשונים refer to a version of the תלמוד ירושלמי that contains the ברכה. The response to that position is that even if the תלמוד ירושלמי refers to the ברכה, the failure of the תלמוד בבלי to include the ברכה is an indication that the תלמוד בבלי rejects the position of the תלמוד ירושלמי.

The ברכה of את שמך ברבים shares the fact that it is a ברכה that appears in מורים דרבנן but not in תלמוד בבלי with the ברכה at the end of בורא נפשות and the ברכה found at the end of בורא נפשות. Consequently there is a debate as to whether to end each of the three with ברוך אתה ה'. As a rule, סידורים give us a choice as to how to recite the ברכה of את שמך ברבים but do not present the option to recite ברוך אתה ה' at the end of מורים דרבנן or at the end of בורא נפשות. The exception to that rule is the סידור הגר"א where all three ברכות end with ברוך אתה ה'.

אתה הוא עד שלא נברא העולם SOURCE FOR

ילקוט שמעוני תורה פרשת ואתחנן רמז תתלו

אליהו ז"ל שאל את ר' נהוראי: מפני מה זועות (earthquakes) באות לעולם? אמר לו כתוב אחד אומר תמיד עיני ה' אלהיך בה, וכתוב אחד אומר המביט לארץ ותרעד, כאן בזמן שישראל עושין וכו' כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום הזועות באות לעולם. א"ל חייך מסתברא מילתא, אלא כך הוא עיקרו של דבר, בשעה שהקב"ה מביט בעולמו ורואה בתי טרטיאות (theaters) ובתי קרקסיאות (circuses) יושבים בטח ושאנן ושלוים ובית מקדשו חרב הוא מסתכל (במפלוג) [באפיליון] (threatening) עולמו להחריבו. כיון שישראל נכנסים שחרית לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומיחדין שמו ואומרים שמע ישראל ה' וגו' מתקבצין כל מלאכי השרת אצל הקב"ה ואומרים לפניו אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם אתה הוא בעוה"ז ואתה הוא לעוה"ב קדש את שמך על מקדישי שמך. מיד נוחה דעתו של הקב"ה ואינו מחריב עולמו ומיישב דעתו בשביל ישראל. הה"ד ואתה קדוש יושב תהלות ישראל שמיישב דעתו בשביל תהלות ישראל. ומנין שהקב"ה מזעזע עולמו בשביל חורבן בית המקדש שנאמר ה' ממרום ישאג ממעון קדשו יתן קולו ישאג על נוהו.